

УДК 342

Олена Ромців

Національний університет «Львівська політехніка»,
доцент кафедри теорії права та конституціоналізму
Навчально-наукового інституту
права, психології та інноваційної освіти,
кандидат юридичних наук, доцент
olena.i.romtsiv@lpnu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3776-7120>

Назар Левчук

Національний університет «Львівська політехніка»,
студент першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 «Право»
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
nazar.levchuk.pv.2022@lpnu.ua

РОЛЬ ВИЩИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ УКРАЇНИ

<http://doi.org/10.23939/law2023.40.419>

© Ромців О., Левчук Н., 2023

Дана стаття розглядає процес підготовки та вступу держави до Європейського Союзу (ЄС) з акцентом на роботу вищих органів влади. Автори аналізують ключові аспекти та етапи, які включають в себе перехід до європейських норм і стандартів, а також реформи, необхідні для відповідності стандартам ЄС. Стаття досліджує роль парламенту, уряду, та інших органів влади у впровадженні європейських політик та законодавства, а також оцінює їхню ефективність у цьому процесі.

Дослідження базується на аналізі практичних кроків та стратегій, які були використані різними країнами під час їхнього шляху до вступу до ЄС. Основні висновки статті спрямовані на розкриття ключових факторів успішного вступу та роботи вищих органів влади в цьому контексті, включаючи політичну волю, реформаторські заходи та механізми моніторингу та оцінки прогресу.

Серед вищих органів державної влади, які відіграють важливу роль у процесі вступу України до Європейського Союзу, можна виділити: 1) парламент України, який забезпечує законодавче регулювання процесу європейської інтеграції. Верховна Рада України, яка прийняла низку законів, спрямованих на гармонізацію чинного законодавства з вимогами ЄС, зокрема, в сферах прав людини, корупції та економічного реформування; 2) Президента України, який виступає як глава делегації від України в переговорах з ЄС. Його активна підтримка є важливою для сприяння процесу європейської інтеграції. Президент доручив ряд реформ та ініціював важливі міжнародні угоди, такі як Угода про асоціацію з ЄС; 3) уряд України, ключовим завданням якого є

впровадження реформ і європейських стандартів. Серед основних пріоритетів – це правосуддя, антикорупційна політика, підвищення економічної стійкості та соціального захисту населення.

Ключові слова: Євроінтеграція, Європейський Союз, європейські стандарти, реформи, політика.

Постановка проблеми. Вступ України до ЄС був завжди важливим завданням для нашої країни. Цей процес розпочався ще в 1998 році, коли під час Другого саміту у жовтні 1998 року у Відні відносини Україна – ЄС були визначені як «стратегічне та унікальне партнерство», і Україна вперше заявила про своє бажання отримати асоційоване членство в ЄС. З того часу пройшло багато етапів, і найбільш значущим з них було підписання Угоди про асоціацію з ЄС у 2014 році та ратифікація її двома сторонами.

Мета статті проаналізувати діяльність вищих органів публічної влади у напрямку вступу України до ЄС та окреслити основні фактори, що можуть сприяти успішному пришвидшенню цього процесу, а також важливі вимоги та завдання для органів державної влади України.

Виклад основного матеріалу. Європейська інтеграція – це зближення України з Європейським Союзом як на рівні законів, так і на рівні правил та звичаїв, що існують у суспільстві. Її метою є вступ України до ЄС [1]. Європейська інтеграція визначається як процес поступового об'єднання держав Європи в різних аспектах, зокрема економічному, політичному, правовому, соціокультурному тощо. Цей процес спрямований на збільшення співпраці та інтеграції між державами з метою досягнення спільних цілей і створення європейського простору спільності.

Європейський Союз є однією з найважливіших та найбільших політичних та економічних утворень у світі. Це спільнота, яка вміщає країни-члени, що спільно приймають рішення та діють на основі спільних правил і норм, спрямованих на зміцнення співпраці та інтеграції в різних сферах.

Держава-кандидат – це країна, яка висловила свій намір стати членом Європейського Союзу та розпочала процес вступу до ЄС. Для таких держав вступ до ЄС стає стратегічною метою, і вони мають відповідати певним критеріям і стандартам, перш ніж набути членського статусу. Передвступний процес означає підготовку держави-кандидата до членства в ЄС. Цей процес охоплює реформи, адаптацію до європейських стандартів та законодавства, а також встановлення співпраці з іншими країнами-членами ЄС. Європейські норми і стандарти – правила та вимоги, які держави-члени ЄС мають виконувати у різних сферах, включаючи правову систему, економіку, екологію, права людини тощо. Дотримання цих норм є обов'язковим для країн, які прагнуть стати членами ЄС.

Роль вищих органів влади в інтеграційних процесах, зокрема у контексті вступу до Європейського Союзу (ЄС), є критично важливою. Вищі органи влади, такі як парламент, уряд і президент (якщо це президентська республіка) відіграють основну роль у формуванні, реалізації та координації політики, необхідної для відповідності європейським нормам та стандартам. Насамперед парламент відіграє важливу роль у процесі прийняття законів та нормативних актів, необхідних для гармонізації внутрішнього законодавства з європейським. Він забезпечує важливий механізм демократичного легітимізму, оскільки обрані представники народу визначають спрямування інтеграційної політики.

Уряд, зі свого боку, має завдання забезпечити виконання рішень парламенту і координацію інтеграційних заходів. Він відповідає за впровадження реформ, необхідних для адаптації до європейських стандартів, та забезпечує ефективне управління процесом інтеграції. Крім того, вищі органи влади відіграють важливу роль у комунікації з громадськістю та сприяють створенню підтримки серед населення щодо інтеграції в ЄС. Вони мають інформувати громадян про переваги та виклики інтеграції, а також відповідати на питання та усувати обурення.

Крім вищезазначених функцій, роль вищих органів влади в інтеграційних процесах вступу до ЄС також полягає у таких аспектах:

- Політичне лідерство. Вищі органи влади, зокрема політичні лідери, відіграють важливу роль у формуванні стратегії інтеграції та визначенні пріоритетів. Їхня політична воля і визначеність відіграють вагомий роль у здійсненні необхідних реформ та прийнятті важливих рішень для набуття членського статусу в ЄС.
- Дипломатичні відносини. Вищі органи влади забезпечують дипломатичні відносини з країнами-членами ЄС та іншими міжнародними партнерами. Вони провадять переговори і укладають угоди з метою врегулювання питань, пов'язаних із вступом до ЄС.
- Координація та співпраця. Вищі органи влади мають координувати зусилля між різними міністерствами, агентствами та іншими установами, щоб забезпечити ефективне впровадження інтеграційних заходів. Це потребує створення механізмів співпраці та обміну інформацією.
- Моніторинг та оцінка. Вищі органи влади відіграють роль у моніторингу та оцінці прогресу в інтеграційних процесах. Вони встановлюють механізми для відстеження досягнень і вчасного виправлення можливих проблем або затримок.
- Публічна інформованість і освіта. Вищі органи влади відіграють роль у популяризації процесу інтеграції серед громадськості. Це – надання інформації громадянам про переваги та виклики вступу до ЄС, проведення освітніх кампаній та забезпечення доступу до публічної інформації. Загалом роль вищих органів влади в інтеграційних процесах вступу до ЄС полягає в управлінні, координації і сприянні інтеграції країни в європейському співтоваристві. Їхня діяльність визначає успіх інтеграції та впливає на перспективи країни в європейському контексті.

Вважаємо, що євроінтеграційні процеси для України мають бути пріоритетним напрямком роботи у діяльності всіх гілок державної влади, зокрема законодавчої та виконавчої. Це пов'язано з тим, що органи виконавчої влади є суб'єктами, які відповідають за безпосередню реалізацію у життя постанов та рішень, які приймаються в Україні Верховною Радою і Президентом, у тому числі й у сфері євроінтеграційних процесів. Останні мають найбільшу кількість ресурсів: фінансових, організаційних, людських та інших, які є необхідними для успішного виконання євроінтеграційних завдань для України. Тобто органи виконавчої влади проникають в усі державні справи і тому стають якнайбільш наближеними до населення держави, оскільки без його підтримки заходи щодо інтеграції України приречені на невдачу [2].

Вступ України до Європейського Союзу є стратегічною метою та пріоритетом для органів влади України. Досягнення цієї мети потребує великих зусиль і реформ у різних сферах. Розглянемо детальніше фактори, які можуть сприяти успішному вступу України до ЄС, а також важливі вимоги та завдання для органів державної влади України.

- Політична воля та лідерство. Один із основних факторів успіху полягає в політичній волі і лідерстві вищих органів влади. Політичні лідери повинні мати рішучість для проведення реформ, необхідних для гармонізації законодавства з європейськими стандартами та нормами.
- Реформи та гармонізація законодавства. Україна має активно проводити реформи в таких сферах, як правоохоронна система, судова система, антикорупційні заходи та інші для забезпечення відповідності європейським стандартам. Гармонізація законодавства відіграє важливу роль у створенні спільної правової бази з ЄС.
- Економічні реформи та сталість. Українські органи влади повинні надавати пріоритет економічним реформам, які забезпечать сталість та розвиток країни. Це – покращення бізнес-клімату, боротьбу з корупцією, реформа податкової системи та забезпечення відкритості економіки.
- Моніторинг та оцінка прогресу. Важливим фактором є наявність ефективних механізмів моніторингу та оцінки прогресу в інтеграційних процесах. Органи влади мають встановити системи контролю за досягненням цілей та вчасно реагувати на можливі відхилення від планів.

- Громадська підтримка та комунікація. Українські органи влади мають активно співпрацювати з громадськістю та забезпечувати високий рівень громадської підтримки для інтеграції до ЄС. Це потребує відкритості, активної комунікації та роз'яснення переваг інтеграції для громадян.

- Підготовка та кадровий потенціал. Освіта та підготовка висококваліфікованих фахівців, які розуміють європейські стандарти та процеси, є важливим фактором. Органи влади повинні інвестувати в розвиток кадрового потенціалу для успішного вступу до ЄС. Порівняльний аналіз інтеграційних стратегій стає основною частиною вивчення процесу вступу країни до Європейського Союзу. Різні країни мають різні інтеграційні стратегії, засновані на їхніх власних потребах, внутрішній політиці та історичному контексті. Треба провести докладний аналіз інтеграційних стратегій кількох країн, включаючи Україну та інші держави, що прагнуть стати членами ЄС.

- Історичний контекст. Порівнюючи інтеграційні стратегії різних країн, треба враховувати їхню історичну спадщину. Історичні події та досвід можуть істотно вплинути на вибір країни в гіпотетичному шляху до членства в ЄС.

- Ступінь асоціації та глибина інтеграції. Різні країни можуть вибирати різні рівні інтеграції з ЄС. Деякі обирають глибоку асоціацію, яка передбачає важливий рівень співпраці, але не членство. Інші держави можуть прямувати до повного членства, що передбачає прийняття всіх правил та норм ЄС.

- • Терміни та стратегічні плани. Аналіз інтеграційних стратегій – оцінка термінів та стратегічних планів країн. Деякі країни можуть намагатися прискорити процес вступу, водночас інші обирають більш поступовий підхід.

- Політичні та громадські фактори. Порівнюючи інтеграційні стратегії, треба враховувати політичну волю та підтримку з боку громадян. Політичні та громадські фактори можуть впливати на вибір шляху і темпу інтеграції.

- Досягнення та виклики. Аналіз досягнень та викликів, з якими стикаються країни в процесі інтеграції, допомагає зрозуміти, які аспекти потребують особливої уваги та реформ [3].

Парламент має важливу функцію ухвалення законів, які необхідні для гармонізації внутрішнього законодавства країни з європейськими нормами. Це – прийняття законів, що регулюють різні сфери, такі як право, економіка, торгівля, зовнішні справи тощо. Парламент забезпечує політичний контроль за інтеграційним процесом. Він провадить дебати, слухання та засідання, під час яких оцінює прогрес та вплив інтеграції на суспільство. Парламент активно взаємодіє з парламентами країн-членів ЄС та Європейським парламентом, щоб вирішувати спільні питання та обговорювати інтеграційні питання.

Уряд відповідає за проведення реформ, необхідних для адаптації країни до європейських стандартів. Це – економічні реформи, боротьба з корупцією, підвищення якості освіти та охорони здоров'я тощо. Уряд провадить дипломатичні переговори та укладає угоди з ЄС та іншими країнами. Він представляє країну на міжнародних форумах і забезпечує виконання міжнародних зобов'язань. Уряд забезпечує внутрішню координацію між міністерствами та агентствами для впровадження інтеграційних заходів. Роль парламенту та уряду в інтеграційному процесі є взаємодоповнювальною та важливою для забезпечення успішного вступу до ЄС. Вони спільно працюють над досягненням головної мети – інтеграції країни у Європейський Союз, що сприяє розвитку, стабільності та підвищенню життєвого рівня громадян.

Отже, вступ України до Європейського Союзу – важливий і стратегічний напрямок державної політики. Тому від ефективності діяльності вищих органів державної влади щодо впровадження європейських стандартів державного будівництва буде залежати міжнародна підтримка України, і як наслідок, швидкість прийняття її в ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Євроінтеграцію простими словами – Державна регуляторна служба України. Державна регуляторна служба України. URL: <https://www.drs.gov.ua/yevrointegratsiya/pro-yevrointegratsiyu-prostymy-slovamy/> (дата звернення: 02.11.2023).
2. Репецька А. Пріоритетні завдання законодавчої та виконавчої гілок влади в Україні щодо європейської інтеграції. 2019. URL: https://revolution.allbest.ru/law/01355093_0.html#text. (дата звернення: 02.11.2023).
3. Коломієць Д. Україна – ЄС: що ми маємо зробити у статусі кандидата і коли можливий вступ в Євросоюз. Суспільне новини. URL: <https://suspilne.media/253476-ukraina-es-so-mi-maemo-zrobiti-u-statusi-kandidata-ikoli-mozlivij-vstup-v-evrosouz/> (дата звернення: 02.11.2023).

REFERENCES

1. *Pro Yevrointegratsiyu prostymy slovamy – Derzhavna rehuliatorna sluzhba Ukrainy*. Derzhavna rehuliatorna sluzhba Ukrainy. URL: <https://www.drs.gov.ua/yevrointegratsiya/pro-yevrointegratsiyu-prostymy-slovamy/> (data zvernennia: 02.11.2023). [In Ukrainian].
2. Repetska A. (2019). *Priorytetni zavdannia zakonodavchoi ta vykonavchoi hilok vlady v Ukraini shchodo yevropeiskoi integratsii*. URL: https://revolution.allbest.ru/law/01355093_0.html#text [In Ukrainian].
3. Kolomiets D. *Ukraina – YeS: shcho my maiemo zrobyty u statusi kandydata i koly mozhlyvyi vstup v Yevrosoiuz. Suspilne novyny*. URL: <https://suspilne.media/253476-ukraina-es-so-mi-maemo-zrobiti-u-statusi-kandidata-i-koli-mozlivij-vstup-v-evrosouz/> (data zvernennia: 02.11.2023). [In Ukrainian].

Дата надходження: 11.11.2023 р.

Olena Romtsiv

Lviv Polytechnic National University,
Associate Professor of the Department
of Theory of Law and Constitutionalism
Educational and Scientific Institute of Law,
Psychology and Innovative Education,
Candidate of Law, Associate Professor
olena.i.romtsiv@lpnu.ua

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3776-7120>

Nazar Levchuk

Lviv Polytechnic National University,
student of the first (undergraduate)
level of higher education
of specialty 081 «Law»

Institute of Jurisprudence, Psychology and Innovative Education
nazar.levchuk.pv.2022@lpnu.ua

THE ROLE OF HIGHER GOVERNMENT BODIES IN EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES OF UKRAINE

This scientific article examines the process of preparation and accession of the state to the European Union (EU) with an emphasis on the work of higher authorities. The authors analyze the key aspects and stages that include the transition to European norms and standards, as well as the reforms necessary to comply with EU standards. The article examines the role of parliament, government, and

other authorities in the implementation of European policies and legislation, and evaluates their effectiveness in this process. The study is based on the analysis of practical steps and strategies that have been used by various countries during their path to EU accession. The main conclusions of the article are aimed at revealing the key factors of successful entry and work of higher authorities in this context, including political will, reform measures and mechanisms for monitoring and evaluating progress.

Among the highest state authorities that play an important role in the process of Ukraine's accession to the European Union are: 1) the Parliament of Ukraine, which provides legislative regulation of the process of European integration process. The Verkhovna Rada of Ukraine, which has adopted a number of laws, aimed at harmonizing the current legislation with the EU requirements, in particular, in the human rights, corruption and economic reforms; 2) the President of Ukraine, who acts as the head of the delegation Ukraine's President, who acts as the head of Ukraine's delegation in negotiations with the EU. His active support is important to facilitate the process of European integration. The President has ordered a number of reforms and initiated important international agreements, such as Association Agreement with the EU; 3) the Government of Ukraine, whose key task is to implement reforms and European standards. Among the main priorities are justice, anti-corruption policy, increasing economic stability and social and social protection of the population.

Keywords: European integration; European Union; European standards; reforms; policy.